

4.1. PODSYSTEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZY

4.1.1. Analiza społeczno-gospodarcza

Demografia

Jednym z podstawowych elementów opisu społeczno-gospodarczego jest analiza demograficzna. Przedstawia ona charakterystykę populacji danego obszaru, która obejmuje jej strukturę oraz zachodzące w niej zmiany wraz z identyfikacją występujących trendów.

Zmiany zachodzące w strukturze społeczeństwa silnie wpływają na kształtowanie szans rozwojowych miast. Skupienie uwagi na przemianach zachodzących w populacji danego obszaru pozwala na ich ocenę. Sytuacja demograficzna oraz tendencje przekształceń w liczbie ludności i jej strukturze mają kluczowe znaczenie przy planowaniu projektów przestrzennych i kierunków rozwoju badanych terenów. Pozwalają na podjęcie właściwych decyzji dotyczących m.in. rozmieszczenia obiektów infrastruktury technicznej i społecznej.

Struktura ludności⁶¹ w podziale na wiek jest kategorią o szczególnie silnym wpływie na przyjęte kierunki rozwoju, ponieważ determinuje zapotrzebowanie na konkretne usługi zgłaszane przez społeczeństwo. W strukturze, w której duży odsetek stanowią dzieci, bardzo istotną będzie kwestia szkolnictwa, organizacji placówek opiekuńczych i wychowawczych oraz terenów rekreacyjnych. Liczba osób dorosłych wpływa m.in. na zapotrzebowanie na lokale mieszkalne oraz miejsca pracy. Wysoki udział w strukturze osób starszych będzie determinował rozwój zakładów opieki zdrowotnej i pomocy społecznej. Identyfikacja trendów, które opisują zmiany ludności danego obszaru pozwala na podjęcie działań wyprzedzających, czyli planowanie przyszłych kierunków rozwoju poprzez antycypowanie przyszłej struktury społeczeństwa.

Pogłębiające się w ostatnich latach zjawisko starzenia się społeczeństwa wymaga podjęcia działań mających na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, w integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Równie istotne znaczenie mają procesy mające na celu odwrócenie niekorzystnych tendencji demograficznych, obejmujące między innymi stopniową rekonstrukcję modelu funkcjonowania miast tak, aby zawierały, obok zabudowy mieszkaniowej, także możliwie pełny program usług codziennego użytku i infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, ośrodki zdrowia i domy kultury połączone z terenami rekreacji). Zatem prześledzenie tych procesów, jak również przemian struktury wieku ludności, ma istotne znaczenia dla oceny szans rozwojowych miast.

⁶¹ Ze względu na sposób pozyskania danych wyczenia wszystkich wskaźników dokonuje się dla liczby osób zameldowanych na pobyt stały. Dla Bydgoszczy i Torunia dane dotyczące liczby ludności pozyskano z Urzędów Miast, dla pozostałych miast z Banku Danych Lokalnych GUS